

Andrzej Zieliński

TEŻEC W 2000 ROKU

Słowa kluczowe: tężec, epidemiologia, Polska, rok 2000

Key words: tetanus, epidemiology, Poland, 2000

Liczby zachorowań na tężec od roku 1994, wykazują tendencję zniżkową. Rok 2000 był kolejnym rokiem utrzymywania się tej tendencji. Zarejestrowano 14 zachorowań w dziewięciu województwach (tab. I). Największą liczbę przypadków zarejestrowano w województwach śląskim (cztery) oraz łódzkim i opolskim (po dwa zachorowania).

Ryc. 1. Zachorowania na tężec w 2000 roku wg województw
Fig. 1. Cases of tetanus in Poland in 2000, by voivodeship

Tab e l a I. Tężec w Polsce w 2000 roku. Zachorowania i zapadalność na 100 000 mieszkańców wg województw

Table I. Tetanus in Poland in 2000. Number of cases and incidence per 100 000 population by voivodeship

Województwo	1999		2000	
	liczba zachorowań	zapadalność	liczba zachorowań	zapadalność
Polska	21	0,05	14	0,04
1. Dolnośląskie	1	0,03	1	0,03
2. Kujawsko-pomorskie	-	-	-	-
3. Lubelskie	-	-	1	0,04
4. Lubuskie	1	0,10	-	-
5. Łódzkie	-	-	2	0,08
6. Małopolskie	7	0,22	1	0,03
7. Mazowieckie	1	0,02	1	0,02
8. Opolskie	1	0,09	2	0,18
9. Podkarpackie	4	0,19	1	0,05
10. Podlaskie	-	-	-	-
11. Pomorskie	-	-	-	-
12. Śląskie	4	0,08	4	0,08
13. Świętokrzyskie	-	-	-	-
14. Warmińsko-mazurskie	-	-	-	-
15. Wielkopolskie	2	0,06	1	0,03
16. Zachodniopomorskie	-	-	-	-

Podobnie jak w latach poprzednich nie stwierdzono zachorowań u osób poniżej 40 roku życia. Osoby, które zachorowały na tężec w grupie wieku 40-59 przeżyły, natomiast w grupie wieku 60-69 z pięciu osób, które zachorowały, zmarły trzy, w grupie wieku 70-79 z sześciu osób zmarły dwie (tab. II). Śmiertelność ogólna w 2000 r. wyniosła 35,7% i była wyższa niż w roku 1999 kiedy osiągnęła 23,8 %.

W 2000 r. zachorowało na tężec 10 kobiet i czterech mężczyzn (tab. II). Pięć przypadków wystąpiło u ludności miejskiej, a dziewięć na wsi. Utrzymująca się na przestrzeni wielu lat przewaga liczby zachorowań ludności wiejskiej potwierdza ryzyko związane z pracą w gospodarstwach rolnych, bezpośrednio na roli jak i przy obrządki inwentarza, przez osoby nie poddane szczepieniom i nie szczepione po zranieniu. Dwa przypadki zachorowań dotyczyły osób nieszczepionych, a w pozostałych dwunastu nie podano danych o szczepieniu. Nie zgłoszono ani jednego przypadku zachorowania na tężec po prawidłowo przeprowadzonym szczepieniu.

Jako wrota zakażenia w czterech przypadkach zgłoszono ranę tłuczoną, w dwóch przypadkach skaleczenie powierzchowne (otarcie), w dwóch ranę kłutą i w dwóch ranę ciętą. Po jednym przypadku zachorowania jako przyczynę zgłoszono owrzodzenia żylakowate, martwicę kończyn dolnych oraz poparzenie. W jednym przypadku nie podano przyczyny. Liczby zarejestrowanych przypadków są zbyt małe, aby móc ustalić sezonowość. Oszacowane okresy wylegania choroby pozostawały w zakresie znanym z podręcznikowych opisów. Większość przypadków rozwinęło się w ciągu trzech tygodni od zranienia.

Tabela II. Tężec w Polsce w 2000 roku. Zachorowania i zapadalność na 100 000 mieszkańców oraz zgony wg płci i wieku

Table II. Tetanus in Poland in 2000. Number of cases, incidence per 100 000 population and deaths, by age and gender

Grupy wieku	Mężczyźni				Kobiety				Ogółem			
	l.zach.	zapad.	zgony	%	l.zach.	zapad.	zgony	%	l.zach.	zapad.	zgony	%
0-19												
20-29												
30-39												
40-49	2	0,06							2	0,03		
50-59												
60-69	1	0,07	1	100,0	4	0,21	2	50,0	5	0,15	3	60,0
70-79	1	0,12			5	0,34	2	40,0	6	0,26	2	33,3
80 i >					1	0,19			1	0,13		
Ogółem	4	0,02	1	25,0	10		4	40,0			5	35,7

Tabela III. Tężec w Polsce w 2000 roku. Zachorowania i zapadalność na 100 000 mieszkańców wśród mężczyzn i kobiet w mieście i na wsi oraz zgony wg województw

Table III. Tetanus in Poland in 2000. Number of cases and incidence per 100 000 by gender in urban and rural population and deaths by voivodeship

Województwo	Mężczyźni		Kobiety		Miasto		Wieś		Zgony
	l.zach.	zapad.	l.zach.	zapad.	l.zach.	zapad.	l.zach.	zapad.	
Polska	4	0,02	10	0,05	5	0,02	9	0,06	5
1. Dolnośląskie	-	-	1	0,06	-	-	1	0,12	-
2. Kujawsko-pomorskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Lubelskie	-	-	1	0,09	-	-	1	0,08	1
4. Lubuskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Łódzkie	2	0,16	-	-	1	0,06	1	0,11	-
6. Małopolskie	-	-	1	0,06	1	0,06	-	-	1
7. Mazowieckie	1	0,04	-	-	-	-	1	0,06	1
8. Opolskie	-	-	2	0,36	1	0,18	1	0,19	-
9. Podkarpackie	-	-	1	0,09	-	-	1	0,08	-
10. Podlaskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. Pomorskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. Śląskie	1	0,04	3	0,12	2	0,05	2	0,20	2
13. Świętokrzyskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14. Warmińsko-mazurskie	-	-	-	0,06	-	-	-	-	-
15. Wielkopolskie	-	-	1	-	-	-	1	0,07	-
16. Zachodniopomorskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Podobnie jak w latach poprzednich nie odnotowano zakażeń szpitalnych. Od roku 1984 nie zanotowano również w Polsce przypadku tężca noworodków.

Wysoki stopień zaszczepienia dzieci i młodzieży przeciw tężcowi sprawia, że tężec, w tych grupach wieku, został niemal całkowicie wyeliminowany, a nieliczne przypadki dotyczą ludzi powyżej 40 lat. Jednak nie jest to choroba, którą można wyeliminować ze środowiska i zagrożenie ludzi nie szczepionych będzie występować zawsze w wypad-

ku urazów z przerwaniem ciągłości powłok i zabrudzeniem rany. Dlatego ważne jest utrzymanie obecnego poziomu zaszczepienia dzieci i młodzieży przeciw tężcowi oraz zwrócenie pilniejszej uwagi na szczepienia po zranieniach oraz właściwe zaopatrywanie zranień. Szczególnie dotyczy to ludności w starszym wieku i osób mieszkających na wsi. Ważna jest rola lekarza pierwszego kontaktu, który powinien nie tylko interweniować w przypadkach do niego zgłaszanych, ale również szerzyć świadomość zagrożeń jakie niosą zranienia, oraz wiedzę na temat możliwości zapobiegania zachorowaniom na tężec. Łatwa dostępność szczepień i świadomość tej dostępności jest warunkiem utrzymania lub dalszego zmniejszenia zachorowalności na tężec. Wskazane jest szczepienie przypominające osób przewlekle narażonych na zanieczyszczenie rany w przypadkach owrzodzeń podudzi oraz szczepienie osób szczególnie narażonych na zranienia z racji wykonywanej pracy jak np. zatrudnieni w straży pożarnej,

A Zieliński

TETANUS IN 2000

SUMMARY

In last decade gradual decrease in numbers of reported cases of tetanus has been observed. In 2000, 14 cases of tetanus (10 women and 4 men) were reported in Poland. All those cases occurred among people of age 40 or more, 35,7% of cases died. Case fatality increased with age. All cases were unvaccinated or vaccination status was unknown, The data show effectiveness of vaccination program in younger age groups, but they also show need for promotion of post exposure prophylaxis, especially among older people both in rural and in urban areas. No case of neonatal tetanus was noted in Poland since 1984.

Adres autora:

Andrzej Zieliński

Zakład Epidemiologii Państwowego Zakładu Higieny

ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa